

**Program usuwania azbestu i
wytwarzania wyrobów zawierających azbest
z terenu Gminy Stary Targ
na lata 2012-2032**

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	3
2. Szkodliwość azbestu.	4
3. Przepisy prawne i obowiązki z nich wynikające	6
4. Postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest (PROCEDURY).	8
PROCEDURA 1. <i>Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest</i>	8
PROCEDURA 2. <i>Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów</i>	10
PROCEDURA 3. <i>Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest (dotyczy firm zajmujących się unieszkodliwianiem wyrobów azbestowych)</i>	11
PROCEDURA 4. <i>Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu/terenu/instalacji azbestu (procedury dotyczą wykonawcy prac związanych z usunięciem wyrobów azbestowych)</i>	14
PROCEDURA 5. <i>Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (procedury dotyczą firmy zajmującej się usuwaniem wyrobów azbestowych)</i>	16
PROCEDURA 6. <i>Składowanie odpadów na składowiskach lub w wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest</i>	18
5. Charakterystyka gminy	21
6. Informacje o ilości wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy.	22
7. Założenia Programu.	23
7. Harmonogram	25
8. Załączniki	26
<i>Załącznik nr 1. STAN PRAWNY</i>	27
<i>Załącznik nr 2. „OCENA STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST” (WZÓR)</i>	30
<i>Załącznik nr 3. „INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST” (WZÓR)</i>	32
<i>Załącznik nr 4. „KARTA PRZEKAZANIA ODPADU” (WZÓR)</i>	33
<i>Załącznik nr 5. WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST (WZÓR)</i>	34

1. Wprowadzenie

Azbest znany jest od kilku tysięcy lat. Szerokie jego zastosowanie nastąpiło w wyniku rewolucji przemysłowej w okresie ostatnich 100 lat. Azbest stosowany był w produkcji około 3000 wyrobów przemysłowych, przede wszystkim do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych i elewacyjnych, a także rur. Z uwagi na swoje niewątpliwe zalety, jak odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, działanie kwasów, substancji żrących, a także elastyczność itp. wykorzystywany był chętnie jako cenny surowiec również w Polsce. Na terenie kraju znajduje się ogółem 15.466 tys. ton wyrobów zawierających azbest, w tym: 14.866 tys. ton płyt azbestowo-cementowych (1.351.500 tys. m²), 600 tys. ton rur i innych wyrobów azbestowo-cementowych.

Poprzez rozwój medycyny odkryto negatywny wpływ azbestu na zdrowie człowieka, co spowodowało podjęcie działań zmierzających do eliminacji tych wyrobów z naszego otoczenia. W dniu 14 maja 2002r. Rada Ministrów przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Program ten powstał w wyniku: przyjęcia przez Sejm RP Rezolucji z dnia 19 czerwca 1997 r. w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki, w której RM zobowiązano do opracowania programu zmierzającego do wycofywania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski, realizacji ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest oraz odpowiednich przepisów wykonawczych do tej ustawy, potrzeby oczyszczania kraju z azbestu oraz wyrobów zawierających azbest.

Dnia 14 lipca 2009r. Rada Ministrów podtrzymała swoje stanowisko w kwestii azbestu przyjmując uchwałę w sprawie ustanowienia wieloletniego programu pt. "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032", którego głównymi celami są:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- 2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- 3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Celem „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Stary Targ na lata 2012-2032” jest stopniowa eliminacja wyrobów zawierających azbest z terenu gminy oraz ich bezpieczne unieszkodliwienie zgodnie z przepisami prawa. Pozwoli to na sukcesywną likwidację oddziaływania azbestu na środowisko, doprowadzi do spełnienia wymogów ochrony środowiska oraz wyeliminuje negatywne skutki zdrowotne na jakie narażeni są mieszkańcy w związku z występowaniem azbestu na terenie gminy. Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Stary Targ, ze szczególnym uwzględnieniem właścicieli nieruchomości, na których stwierdzono występowanie wyrobów zawierających azbest.

2. Szkodliwość azbestu.

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia.

Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku średnica włókien. Włókna cienkie, o średnicy poniżej 3 mikrometrów, przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube, o średnicy powyżej 5 mikrometrów, zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Skręcone włókna chryzotyłu o dużej średnicy, mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, to znaczy takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość mniejszą od 3 mikrometrów, a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3:1. Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego, w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych oraz ze względu na fakt, że są także skuteczniej usuwane z płuc, narażenie na kontakt z azbestem amfibolowym niesie ze sobą ryzyko zdrowotne. Mimo istnienia normatywów higienicznych dla stężenia włókien azbestu w powietrzu nie można określić dawki progowej pyłu dla działania rakotwórczego azbestu. Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w powietrzu atmosferycznym w Polsce wynosi 1000 włókien/m³ powietrza w pomiarach 24-godzinnych.

Narażenie zawodowe na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej (azbestozy),
- łagodnych zmian opłucowych,
- raka płuc (najpowszechniejszego nowotworu złośliwego, powodowanego przez azbest),
- międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej, nowotworów o wysokiej złośliwości.

Przy narażeniu komunalnym na pył azbestowy głównym skutkiem zdrowotnym, który należy brać pod uwagę, jest międzybłoniak opłucnej i otrzewnej. W zależności od poziomu

ekspozycji, może być obserwowany wzrost ryzyka raka płuc. Zakrojone na szeroką skalę badania przypadków międzybłoniaka oraz trendów zapadalności, wykazały zwiększoną ich częstość w rejonach kopalń i zakładów przetwórstwa azbestu oraz w miastach. Nowotwory te wykazują stopniowy przyrost, rocznie około 10%. Oficjalna statystyka w Polsce wykazuje około 120 przypadków zgonów rocznie, z powodu międzybłoniaka opłucnej.

W latach 1976-96 rozpoznano w Polsce 1314 przypadków azbestozy płuc. Biorąc pod uwagę fakt, że okres latencji rozwoju nowotworów związanych z działaniem azbestu może trwać ponad 30 lat oraz niedostateczną wykrywalność w minionych latach i obecnie chorób związanych z narażeniem na azbest, można przypuszczać, że częstość rozpoznań będzie w przyszłości wzrastać.

Przeprowadzone badania kontrolne środowiskowych stężeń włókien azbestu w aglomeracjach wielkomiejskich wykazały najwyższe, ponadnormatywne stężenia przy węzłach komunikacyjnych zlokalizowanych w Warszawie, Katowicach i Łodzi. Efektem narażenia komunalnego na azbest jest wzrost występowania zmian opłucnowych, szczególnie uwapnionych zmian opłucnej oraz zwiększone ryzyko międzybłoniaka opłucnej. Nie ma w Polsce dokładnych danych dotyczących liczby osób, w przeszłości narażonych zawodowo, oraz w przeszłości i obecnie narażonych środowiskowo. Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu, pochodzącym z tak zwanych „dzikich wysypisk odpadów” – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie – w coraz większym stopniu – z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków.

Naturalne źródła emisji włókien azbestowych w praktyce mają mniejsze znaczenie niż źródła związane z działalnością człowieka. Obecnie po zaprzestaniu produkcji wyrobów zawierających azbest tymi źródłami są: niewłaściwie składowane odpady azbestowe, w tym tzw. dzikie wysypiska, szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach, użytkowanie wyrobów azbestowych, co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym w wyniku: korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych, ścierania tarcz sprzęgłowych i hamulcowych, niewłaściwe usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest, urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest.

Nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia. Zarówno raport WHO, jak i stanowisko Państwowego Zakładu Higieny są w tej sprawie jednoznaczne. Dlatego zastępowanie rur azbestowo - cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie w miarę technicznego zużycia lub w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe.

3. Przepisy prawne i obowiązki z nich wynikające

Od roku 1997 na terytorium Polski obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest wprowadzone ustawą z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 1997 Nr 101, poz. 628 z późniejszymi zmianami). W kolejnych latach wprowadzono szereg aktów prawnych regulujących kwestie związane z postępowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Szczegółowy ich wykaz zawiera załącznik nr 1.

Uzupełnieniem aktów prawnych jest przyjęta w dniu 14 lipca 2009 r. przez Radę Ministrów uchwała w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, którego głównymi celami jest:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
3. likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystywanie azbestu i wyrobów zawierających azbest do dnia 31 grudnia 2032r. oraz szczegółowo określa wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, obowiązki organów administracji oraz właścicieli i zarządców nieruchomości, a także obowiązki wykonawców prac polegających na demontażu, transporcie i utylizacji wyrobów zawierających azbest. W następnym rozdziale opisano procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

Podstawowe obowiązki organów samorządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku której powstają odpady zawierające azbest, przedstawiono poniżej.

Obowiązki gminy :

- 1) gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właścicieli i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
- 2) przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu,

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- 1) kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,

- 2) sporządzenie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest,
- 3) usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- 4) sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest,
- 5) przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- 6) sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- 7) sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub wójtowi (dot. osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami) oraz coroczna aktualizacja informacji o wyrobach zawierających azbest
- 8) zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- 1) uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),
- 2) przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- 3) opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - a) identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - b) informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - c) zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,

- d) ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza,
 - e) posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu.
 - f) zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- 4) zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
- 5) złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

4. Postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest (PROCEDURY).

<p>PROCEDURA 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest</p>
--

1. Sporządzenie „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (Wzór przedstawiono w załączniku 2.).
2. Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest.
3. Coroczne sporządzenie informacji dla wójta – w przypadku osób fizycznych, oraz do Marszałka Województwa Pomorskiego – w przypadku osób prawnych. (Wzór przedstawiono w załączniku 3.).
4. Opracowanie corocznego planu kontroli jakości powietrza dla pomieszczeń zawierających azbest.
5. Opracowanie instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest.
6. Oznakowanie pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest.

7. Zaznaczenie na planach sytuacyjnych terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Opis Procedury

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia - w 2 egzemplarzach - „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (załącznik nr 2). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne „**Oceny...**” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „**Oceny...**” – tzn.:

- Po 5-u latach, – jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone,
- Po 1-m roku, – jeżeli przy poprzedniej „Ocenie...” ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz „Oceny...” właściciel lub zarządca **zobowiązany jest złożyć** właściwemu terenowo **organowi architektoniczno-budowlanemu** lub **powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego** – w terminie do 30-tu dni od dnia jej sporządzenia.

Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej „Oceny..”.

Właściciel lub zarządca **zobowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury)** wyrobów zawierających azbest. **Wyniki inwentaryzacji** powinny służyć do **sporządzenia stosownej informacji dla wójta,** burmistrza lub prezydenta miasta – właściwego dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest. Wzór informacji określa załącznik nr 3.

Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- Oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu,
- Opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- Zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

PROCEDURA 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów

1. Podjęcie decyzji o usuwaniu wyrobów zawierających azbest.
2. Przygotowanie identyfikacji azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia na podstawie posiadanych dokumentów (sporządzona „Ocena...” oraz informacja dla wójta lub marszałka województwa).
3. Zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego – na 30 dni przed rozpoczęciem prac zamiaru usuwania wyrobów zawierających azbest – celem uzyskania pozwolenia na budowę wraz z określonymi warunkami.
4. Dokonanie wyboru wykonawcy prac i zawarcie umowy. Określenie obowiązków stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu.
5. Poinformowanie mieszkańców/użytkowników obiektu o usuwaniu niebezpiecznych materiałów i sposobach zabezpieczenia.
6. Uzyskanie od wykonawcy prac świadectwa czystości powietrza po wykonaniu robót oraz jego przechowywanie przez co najmniej 5 lat.

Opis Procedury

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest – powinien **dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach** (przez uprawnione do takich prac laboratorium). Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów – o ile informacja ta, nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu.

Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód

mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- Sporządzaniu „Oceny...”
- Sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta
- Zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, **ma obowiązek zgłoszenia – na 30 dni przed rozpoczęciem prac, wniosku o pozwolenie na budowę (remont), wraz z określonymi warunkami.** Wniosek powinien sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających art. 31 ust. 3, pkt.2 oraz Art. 36 ust. 1 pkt.1 i 4 ustawy – Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną. **Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac – wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu.** W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością.

Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres co najmniej 5-lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

PROCEDURA 3. *Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest (dotyczy firm zajmujących się unieszkodliwianiem wyrobów azbestowych)*

1. Opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest, (powyżej 0,1 Mg/rok) i uzyskanie jego zatwierdzenia przez właściwego wojewodę lub starostę.

2. Opracowanie i przedłożenie marszałkowi lub starości na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów informacji o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania.
3. Przyjęcie zlecenia – zawarcie umowy na wykonanie prac usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem.
4. Opracowanie planu prac oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.
5. Przygotowanie miejsca i wskazanie tymczasowego sposobu magazynowania odpadów.
6. Zawarcie porozumienia z zarządzającym składowiskiem odpowiednim dla odpadów zawierających azbest.
7. Skompletowanie wyposażenia technicznego.
8. Organizacja zaplecza, w tym socjalnego i bhp.
9. Przygotowanie rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.
10. Zawarcie umowy z laboratorium o prowadzenie monitoringu powietrza

Opis Procedury

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jest – w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. 2010 Nr 185 poz. 1243 z późniejszymi zmianami) art. 3 ust. 3 pkt. 22) - „wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług, w zakresie budowy, rozbioru, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej”.

Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach. Podstawową czynnością dla przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, w ilości powyżej 100 kg rocznie, jest **opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi** i zawierającymi azbest i uzyskanie jego zatwierdzenia (w formie decyzji) przez właściwego, ze względu na miejsce wytwarzania odpadów niebezpiecznych, wojewodę lub starostę.

Wytwórcą odpadów (wytwarzający rocznie do 0,1 Mg odpadów niebezpiecznych) na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów opracowuje i składa właściwemu wojewodzie lub starości – informację, w 3-ch egzemplarzach, o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania. Informacja powinna zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do wytwarzania, a w przypadku, gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające, do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,

- określenie ilości odpadów poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytwarzania w ciągu roku,
- informację wskazującą na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- szczegółowy opis sposobów gospodarowania odpadami z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów

Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji. Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zatwierdzenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami, chyba, że działalność taka wymaga zezwolenia.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy, jak wyżej, koniecznym jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Pracodawca ma obowiązek sporządzenia planu prac oraz opracować plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia zgodne ze stosownymi przepisami. Ponadto powinien przeszkolić pracowników pozostających w kontakcie z azbestem w zakresie BHP, ryzyka dla zdrowia oraz bezpiecznych metod pracy z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest obowiązany jest do ustalenia niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza. Usuwanie wyrobów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub zawierających krokidolit powinno odbywać się pod stałym nadzorem technicznym, a prawidłowość prowadzenia tych prac potwierdza się wynikiem badania jakości powietrza przeprowadzonego przez akredytowane laboratorium.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy – po ich demontażu a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: **„Uwaga! Zagrożenie azbestem!”**, **„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”**

PROCEDURA 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu/terenu/instalacji azbestu (procedury dotyczą wykonawcy prac związanych z usunięciem wyrobów azbestowych)

1. Zabezpieczenie obiektu i terenu wokół obiektu
2. Prawidłowe wykonanie prac
3. Wytworzenie odpadów zawierających azbest
4. Zabezpieczenie odpadów zawierających azbest (opakowanie i oznakowanie)
5. Wystawienie dokumentów ewidencyjnych odpadów (karta przekazania odpadu załącznik nr 4.)
6. Przygotowanie odpadów do odbioru
7. Oczyszczenie pola prac i otoczenia terenu robót z pozostałości azbestu
8. Przedstawienie dokumentu stwierdzającego rzetelność wykonania prac i oczyszczenia z azbestu.

Opis Procedury

Na początku **należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu**, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może wystąpić w wyniku prowadzenia prac.

Ogrodzenie terenu powinno nastąpić z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „**Uwaga! Zagrożenie azbestem!**”, „**Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony**” lub „**Zagrożenie azbestem krokidolitem**”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania techniczne:

- Nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- Demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,

- Odsparzania wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- Prowadzenia kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,
- Składowanie na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu – na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów,
- Codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń – z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro. Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m^3 (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit lub też w pomieszczeniach zamkniętych to powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Należą do nich:

- Komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między pomieszczeniem stanowiącym strefę prac, a innymi pomieszczeniami lub na zewnątrz obiektu.
- Zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- Inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia, środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywicy syntetycznych i po

związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nie ulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Usunięcie odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, właściwe dla azbestu musi mieć swoje potwierdzenie w Kartach przekazania odpadów (wzór załącznik nr 4.).

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysokoskutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac – oświadczenia stwierdzającego rzetelność wykonania prac i oczyszczenia z azbestu.

W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza – przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

PROCEDURA 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (procedury dotyczą firmy zajmującej się usuwaniem wyrobów azbestowych)

1. Uzyskanie od starosty właściwego ze względu na miejsce siedziby zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
2. Przygotowanie pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych
3. Odbiór odpadów zawierających azbest od poprzedniego posiadacza
4. Sprawdzenie oznakowania oraz prawidłowości i szczelności opakowania odpadów
5. Załadunek odpadów w pakietach foliowych
6. Zabezpieczenie ładunku przed przesuwaniem
7. Przyjęcie odpadu do transportu musi zostać potwierdzone Kartą przekazania odpadu (wzór załącznik nr 4.)
8. Transport odpadów na składowisko przeznaczone do składowania odpadów zawierających azbest

9. Przekazanie odpadów na składowisko odpadów – Karta przekazania odpadu (wzór załącznik nr 4.)

Opis Procedury

Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów – po zasięgnięciu opinii właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne. Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie.

Posiadacz odpadów, dokonujący ich transportu obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełną nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu doszkalającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności.

Przed każdym załadunkiem odpadów skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ,

śrub) nie stanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu big-bag) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika. Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku, gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Sztuki przesyłki z opadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesunęły się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem.

Przekazanie odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu podmiotowi, który zajmuje się ich transportem musi być potwierdzone przez Kartę przekazania odpadu (załącznik nr 4.).

Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na Karcie przekazania odpadu (załącznik nr 4.).

PROCEDURA 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub w wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest

1. Przyjęcie partii odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na składowisko
2. Potwierdzenie odbioru na Karcie przekazania odpadu (załącznik nr 4.)
3. Składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska

Opis Procedury

Składowanie odpadów zawierających azbest dopuszczalne jest jedynie na uprawnionych składowiskach odpadów niebezpiecznych. Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01 i 17 06 05 mogą być

unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach lub wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów. Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się. Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji wojewoda.

Na terenie Gminy Stary Targ nie przewiduje się lokalizacji składowiska odpadów niebezpiecznych przyjmujących odpady azbestowe. Najbliżej położone to: Składowisko Odpadów w Gilwie Małej, gm. Kwidzyn, Składowisko odpadów zawierających azbest Półwieś, gm. Zalewo, Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., Elbląg, ul. Szańcowa 1. Wykaz składowisk odpadów przyjmujących odpady zawierające azbest przedstawiono poniżej:

DOLNOŚLĄSKIE

- Składowisko Odpadów Przemysłowych, ul. Górnicza, Wałbrzych.
- Zakład Godzikowie ul. Stalowa 12, Oława.
- Składowisko Odpadów w Marcinowie, gmina Trzebnica.
- Teren KGHM „Polska Miedź w Lublinie, Oddział Huta Miedzi Głogów.

KUJAWSKO-POMORSKIE

- Składowisko Odpadów Niebezpiecznych, Małociechowo, gmina Pruszcz.

LUBUSKIE

- Składowisko Odpadów Azbestowych Chróścik, gmina Gorzów Wielkopolski ul. Teatralna 4.

LUBELSKIE

- Składowisko azbestu w Kraśniku, Zarzecze 2, Kraśnik.
- Składowisko odpadów w Poniatowej Wsi, Poniatowa Wieś, ul. Młodzieżowa 4.

ŁÓDZKIE

- Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Jadwinówka, gmina Radomsko.
- „Bagno-Lubień” – teren Elektrowni Bełchatów S.A w Rogowcu.

MAŁOPOLSKIE

- Ujków Stary, ul. Osadowa, gmina Bolesław.
- Składowisko Odpadów „Za rzeką Białą” w Tarnowie.

MAZOWIECKIE

- Składowisko odpadów komunalnych w Rachocinie, Miasto Sierpc, ul. Traugutta 32.

PODKARPACKIE

- Składowisko Odpadów w Młynach, gmina Radymno.
- Składowisko Odpadów w Pysznicy, Gminny Zakład Komunalny Pysznica.
- Kozodrza, gmina Ostrów.

PODLASKIE

- Składowisko Odpadów Miastkowo, pow. Łomża.
- Składowisko odpadów budowlanych zawierających azbest na terenie składowiska odpadów komunalnych w m. Korytki, w Gm. Jedwabne.

POMORSKIE

- Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie, Gm. Słupsk, dla powiatu słupskiego.
- Składowisko Odpadów w Gilwie Małej, gm. Kwidzyn.

ŚLĄSKIE

- Składowisko odpadów zawierających azbest, Knurów ul. Szybowa 44.
- Składowisko Odpadów na terenie Koksowni „Przyjaźń”, Dąbrowa Górnicza.
- Teren Oczyszczalni Ścieków Deszczowo-Przemysłowych Huty Katowice, Dąbrowa Górnicza.
- Wydzielona kwatery na odpady o kodzie 17 06 05*, Jastrzębie Zdrój, ul. Dębiny 36.

ŚWIĘTOKRZYSKIE

- Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Dobrów, gm. Tuczępy.

WARMIŃSKO-MAZURSKIE

- Składowisko odpadów zawierających azbest Półwieś, gm. Zalewo.
- Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., Elbląg, ul. Szańcowa 1.

WIELKOPOLSKIE:

- Składowisko odpadów niebezpiecznych w Koninie, ul. Sulańska 11.

ZACHODNIOPOMORSKIE

- Zakład Odzysku Odpadów, Sianów.
- Składowisko Odpadów, Dalsze, gm. Myślibórz.

5. Charakterystyka gminy

Gmina Stary Targ administracyjnie położona jest we wschodniej części województwa pomorskiego, w powiecie sztumskim. Sąsiaduje z: Gminą Malbork, Gminą Stare Pole, Miastem i Gminą Sztum, Miastem i Gminą Dzierżgoń oraz Gminą Mikołajki Pomorskie. Gmina Stary Targ jest gminą wiejską o powierzchni 141km² i zamieszkałą przez 6586os. zlokalizowanych w 41 miejscowościach /stan na 30.06.2011r./.. Gmina dzieli się na 14 sołectw: Bukowo, Dąbrówka Malborska, Jordanki, Jurkowice, Kalwa, Kątki, Łoza, Nowy Targ, Ramoty, Stary Targ, Szropy, Szropy Niziny, Tropy Sztumskie, Tulice.

Zgodnie z podziałem Polski na jednostki fizyczno-geograficzne, większość obszaru gminy położone jest w północnej części Pojezierza Iławskiego, natomiast północna część gminy leży w mezoregionie Żuławy Wiślane. W południowo-wschodniej części gminy znajduje się część Obszaru Chronionego Krajobrazu Jeziora Dzierżgoń. Na terenie gminy znajduje się 14 pomników przyrody - 11 drzew na terenie Zespołu Pałacowo – Parkowego w Waplewie Wielkim, 2 drzewa na terenie Leśnictwa Waplewo oraz 1 drzewo w miejscowości Jordanki. Obszary Natura 2000 nie występują na terenie Gminy Stary Targ, najbliższe to: Dolna Wisła (PHL220033) oraz Dolina Dolnej Wisły (PLB 040003) oddalone są o około 10km w kierunku zachodnim, Lasy Iławskie (PLB280005) położone około 20km na południowy-wschód oraz Jezioro Dróżno (PLB280013) oddalony o około 20km w kierunku północnowschodnim.

Gmina Stary Targ cechuje się niskim stopniem uprzemysłowienia i urbanizacji. Dominującą formą działalności jest rolnictwo. Tereny rolnicze zajmują zdecydowaną większość obszaru gminy – obejmują Żuławy Małe Malborskie oraz występują w środkowej i północno – zachodniej części gminy. Są to zwarte kompleksy rolne, będące źródłem dochodów dla większości mieszkańców gminy. Ogólna powierzchnia użytków rolnych w gminie wynosi 11 314,47ha (według ewidencji gruntów), w tym: grunty orne – 9 228,73ha, a użytki zielone (łąki i pastwiska) – 2 085,74ha. Liczba gospodarstw rolnych w gminie wynosi 445, przeważają małe gospodarstwa rolne (o powierzchni do 5ha), drugie w kolejności są gospodarstwa o powierzchni mieszczącej się w przedziale 20 – 50ha oraz 10 – 20ha.

Na terenie gminy funkcjonuje 209 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 15 podmiotów stanowiło sektor publiczny, natomiast 194 sektor prywatny. Ponadto zarejestrowanych było 8 spółek prowadzących działalność związaną z rolnictwem i leśnictwem oraz 186 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Do priorytetowych zadań gminy należy zaspakajanie zbiorowych potrzeb jej mieszkańców poprzez tworzenie warunków dla racjonalnego i efektywnego rozwoju gospodarczego i społecznego, a także zapewnienie mieszkańcom możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

6. Informacje o ilości wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy

Na podstawie informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania, zgłoszonych do Wójta Gminy Stary Targ przez właścicieli i zarządców nieruchomości oraz przeprowadzonej inwentaryzacji odpadu przez pracowników Urzędu Gminy w Starym Targu, określono ilości oraz miejsca występowania takich wyrobów na terenie Gminy Stary Targ. Zebrane informacje przedstawiono poniżej.

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Miejsce występowania	J.m.	Ilość
1.	Eternit	Brzozówka	m ²	246
2.	Eternit	Bukowo	m ²	2580
3.	Eternit	Czerwony Dwór	m ²	3018
4.	Eternit	Dąbrówka Malborska	m ²	5397
5.	Eternit	Dziewięć Włók	m ²	800
6.	Eternit	Grzymała	m ²	723
7.	Eternit	Igły	m ²	114
8.	Eternit	Jodłówka	m ²	320
9.	Eternit	Jordanki	m ²	764
10.	Eternit	Jurkowice	m ²	600
11.	Eternit	Jurkowice Pierwsze	m ²	100
12.	Eternit	Kalwa	m ²	1210
13.	Eternit	Kątki	m ²	600
14.	Eternit	Krzyżanki	m ²	84
15.	Eternit	Lasy	m ²	997
16.	Eternit	Łoza	m ²	1452
17.	Eternit	Malewo	m ²	1020
18.	Eternit	Mleczewo	m ²	1600
19.	Eternit	Nowy Targ	m ²	9615
20.	Eternit	Olszak	m ²	195
21.	Eternit	Ramoty	m ²	1064
22.	Eternit	Stary Targ	m ²	6939
23.	Eternit	Szropy	m ²	2981
24.	Eternit	Szropy Niziny	m ²	477
25.	Eternit	Telkvice	m ²	1161
26.	Eternit	Trankvice	m ²	492
27.	Eternit	Tropy Sztumskie	m ²	2740
28.	Eternit	Tulice	m ²	385
29.	Eternit	Waplewo Osiedle	m ²	330
30.	Eternit	Waplewo Wielkie	m ²	787
31.	Eternit	Zielonki	m ²	11230
Razem			m ²	60021

7. Założenia Programu

Podstawowym celem „Programu” jest usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Stary Targ, a przez to wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków działania azbestu. Zakłada się usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do roku 2032. Osiągając ten cel Gmina wypełni zobowiązanie, jakie Polska złożyła Unii Europejskiej, deklarując oczyszczenie terenu państwa z azbestu i wyrobów go zawierających do 2032 roku.

Realizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Stary Targ będzie procesem długofalowym (trwającym do roku 2032), ograniczonym możliwościami finansowymi zarówno samorządu jak i mieszkańców. Realizacja Programu będzie zgodna z przyjętym celem i przebiegać będzie w następujących obszarach:

1) Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest.

Podstawą dla opracowania Programu były informacje o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania zgłoszone do Wójta Gminy Stary Targ przez właścicieli i zarządców nieruchomości. Planowana na rok 2012 aktualizacja inwentaryzacji wszystkich wyrobów zawierających azbest powinna uwzględnić numery działek ewidencyjnych oraz obręby ewidencyjne, na których znajdują się wyroby zawierające azbest.

2) Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.

W ramach edukacji mieszkańców na stronie internetowej gminy utworzona zostanie „zakładka tematyczna”, w której na bieżąco prezentowane będą: akty prawne dotyczące obowiązków postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz regulujących sposób bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania, informacje o zagrożeniu, jakie niesie za sobą azbest, informacje o działaniach Gminy podejmowanych w celu usunięcia wyrobów zawierających azbest, wzory wniosków na dofinansowanie odbioru i składowanie odpadu, aktualny wykaz firm posiadających koncesje na demontaż wyrobów zawierających azbest i transport powstałych odpadów. Ponadto prowadzone będą kampanie edukacyjne skierowane do mieszkańców gminy mające na celu rozpowszechnienie wiedzy na temat szkodliwości azbestu, właściwego postępowania przy jego użytkowaniu i unieszkodliwianiu oraz możliwościach ubiegania się o dofinansowanie kosztów unieszkodliwienia wyrobów azbestowych.

3) Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej.

Działanie realizowane będzie poprzez: system edukacji w zakresie szkodliwości i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych, informowanie o potencjalnych źródłach uzyskania dotacji, preferencyjnych kredytów i pożyczek na wymianę pokryć dachowych i elewacji z azbestu, dofinansowanie kosztów usunięcia azbestu w tym: załadunku na terenie nieruchomości, transportu i składowania na składowisku odpadów niebezpiecznych, bieżąca aktualizacja informacji na stronie internetowej z przebiegu realizacji Programu, udzielanie informacji mieszkańcom na temat realizacji Programu.

4) Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu

Gmina podejmie starania w celu pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych, tj.: Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i innych. W przypadku pozyskania funduszy z ww. źródeł kwota przeznaczona na realizację Programu ulegnie zwiększeniu, co przyspieszy proces usuwania azbestu z terenu gminy.

5) Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym i innym właścicielom zasobów mieszkaniowych w usuwaniu odpadów zawierających azbest

W przypadku pozyskania środków finansowych lub zabezpieczenia w budżecie własnych Gmina częściowo sfinansuje koszty demontażu, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, tj.: rozbiórki pokrycia dachowego (płyt azbestowo - cementowych), załadunku na terenie nieruchomości odpadów zawierających azbest, transportu tych odpadów, składowania odpadów zawierających azbest. Wielkość dofinansowania oraz ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest w danym roku uzależniona będzie od ilości środków finansowych pochodzących z funduszy własnych i zewnętrznych.

6) Alokacja środków finansowych z budżetu gminy na realizację Programu

Rada Gminy będzie uchwałała corocznie w budżecie gminy stosowne środki na realizację Programu.

7) Eliminacja powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest

Działanie finansowane będzie ze środków przeznaczonych na realizację Programu w danym roku kalendarzowym. Działania informacyjno - edukacyjne skierowane do społeczeństwa gminy związane z postępowaniem z odpadami azbestowymi, co powinno wyeliminować powstawanie „dzikich” wysypisk tych odpadów. Monitoring występowania „dzikich” wysypisk - na bieżąco. Likwidacja „dzikich” wysypisk w przypadku stwierdzenia ich występowania.

8) Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji Radzie Gminy.

Elementem zarządzania Programem jest jego systematyczne monitorowanie. W ramach działań monitoringowych określone zostaną zmiany ilości wyrobów zawierających azbest w gminie w kolejnych latach realizacji Programu, tj.: ilości usuniętych i unieszkodliwionych w danym roku odpadów zawierających azbest; ilości wyrobów azbestowych pozostałych jeszcze do usunięcia. Monitorowanie i raportowanie Programu będzie przedkładane Radzie Gminy corocznie.

9) Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu

Realizacja Programu jest procesem długofalowym, w związku z tym zakłada się jego aktualizację celem dostosowania do zmieniających się warunków prawnych, finansowych i możliwości realizacyjnych.

7. Harmonogram

Harmonogram realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Stary Targ na lata 2012-2032”.

Lp.	Zadania	Termin realizacji (lata)
1	Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Stary Targ.	2012 Urząd Gminy, właściciele budynków
2	Działania informacyjno - edukacyjne związane ze szkodliwością azbestu	2012-2032 Urząd Gminy
3.1	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków i instalacji zawierających azbest	2012 Urząd Gminy

3.2	Inne działania informacyjno - edukacyjne m.in.: informacja w lokalnej prasie, na stronie internetowej gminy, ogłoszenia w UG, na tablicach ogłoszeń, ulotki, informowanie mieszkańców w Urzędzie Gminy, zajęcia w szkołach	2012-2032 Urząd Gminy
4	Monitorowanie realizacji Programu, weryfikacja prac związanych z usuwaniem azbestu, zgłoszonych wniosków	2012-2032 Urząd Gminy
5	Demontaż wyrobów zaw. azbest, odbiór odpadów zaw. azbest (płyty azbestowo - cementowe) z nieruchomości osób fizycznych, jednostek budżetowych i innych; usunięcie wyrobów azbestowych z obiektów użyteczności publicznej; transport i unieszkodliwienie odpadów zaw. azbest	2012-2032 Urząd Gminy, Właściciele, zarządcy nieruchomości z zabudowanymi wyrobami azbestowymi
5.1	Wyroby zawierające azbest: I stopień pilności - wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie	2012 Właściciele, zarządcy nieruchomości z zabudowanymi wyrobami azbestowymi
5.2	Wyroby zawierające azbest: II stopień pilności - ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest	2012-2022 Właściciele, zarządcy nieruchomości z zabudowanymi wyrobami azbestowymi
5.3	Wyroby zawierające azbest: III stopień pilności - ponowna ocena w terminie do 5 lat. Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest	2012-2032 Właściciele, zarządcy nieruchomości z zabudowanymi wyrobami azbestowymi
6	Oczyszczanie terenów gminnych	2012-2032 Urząd Gminy
7	Pozyskiwanie funduszy na realizację Programu (zadanie ciągłe)	2012-2032 Urząd Gminy
8	Raporty okresowe z realizacji Programu- w ramach sprawozdań przedstawiane Radzie Gminy	Co roku Urząd Gminy

8. Załączniki

Załącznik nr 1. STAN PRAWNY

- 1) Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.)
- 2) Ustawa z 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.)
- 3) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.)
- 4) Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.)
- 5) Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1222, z późn. zm.)
- 6) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.)
- 7) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, z późn. zm.)
- 8) Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671, z późn. zm.)
- 9) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495, z późn. zm.)
- 10) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudnienia przy niektórych z tych prac (Dz. U. Nr 200, poz. 2047, z późn. zm.)
- 11) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 października 2008 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 196, poz. 1217, z późn. zm.)
- 12) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397, z późn. zm.)
- 13) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595)
- 14) Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089)
- 15) Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. Nr 186, poz. 1553, z późn. zm.)
- 16) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 22 sierpnia 2007 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów na składowiska podziemne (Dz. U. Nr 163, poz. 1156)
- 17) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 października 2007 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane nieselektywnie na składowiskach podziemnych (Dz. U. Nr 209, poz. 1514)
- 18) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31)
- 19) Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231)
- 20) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz. U. Nr 171, poz. 1666, z późn. zm.)
- 21) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. Nr 183, poz. 1896)
- 22) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185, poz. 1920, z późn. zm.)

- 23) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771, z późn. zm.)
- 24) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. Nr 13, poz. 109)
- 25) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 33, poz. 166)
- 26) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie (Dz. U. Nr 189, poz. 1603)
- 27) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833, z późn. zm.)
- 28) Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824)
- 29) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206)
- 30) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055)
- 31) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858 oraz z 2010 r. Nr 238, poz. 1588)
- 32) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 oraz z 2009 r. Nr 39, poz. 320)
- 33) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. Nr 66, poz. 620, z późn. zm.)
- 34) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2004 r. w sprawie warunków, w których uznaje się, że odpady nie są niebezpieczne (Dz. U. Nr 128, poz. 1347)
- 35) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. Nr 110, poz. 935)
- 36) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami (Dz. U. Nr 49, poz. 356)
- 37) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów odpadów, których przewóz w celu unieszkodliwiania jest zabroniony (Dz. U. Nr 119, poz. 769)
- 38) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz. U. Nr 206, poz. 1291)
- 39) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 124, poz. 1033)
- 40) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 16, poz. 87)

- 41) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 249, poz. 1673)
- 42) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych o odpadach (Dz. U. Nr 249, poz. 1674)
- 43) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. Nr 95, poz. 558)
- 44) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 108, poz. 953, z późn. zm.)
- 45) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986)
- 46) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011, z późn. zm.)
- 47) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126)
- 48) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r. w sprawie kursów doszkalających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. Nr 187, poz. 1571)
- 49) Oświadczenie Rządowe z dnia 16 stycznia 2009 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. Nr 27, poz. 162, z późn. zm.)

Załącznik nr 2. „OCENA STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST” (WZÓR)

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Wzór na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010r. (Dz. U. 2010r. Nr 162, poz. 1089)

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾:

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

Ilość wyrobów⁴⁾:

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieuszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	

19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania objekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

- Stopień pilności I** od 120 punktów
wymagane pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie
- Stopień pilności II** od 95 do 115 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku
- Stopień pilności III** do 90 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel / Zarządca.
(podpis)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- 2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następujące klasyfikacje:
 - płyty azbestowo cementowe stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna w tym włókna azbestowo obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie, w tym papier i tektura, podać jakie.
- 4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- 5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena należy wpisać „pierwsza ocena”.

Załącznik nr 3. „INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST” (WZÓR)

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

Wzór na podstawie Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. (Dz. U. 2011 Nr 8. poz. 31)

1. Nazwa miejsca/urządzenia/installacji, adres²⁾:
.....
.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:
.....
.....
3. Rodzaj zabudowy³⁾:
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:
8. Stopień pilności⁷⁾:
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:
 - a) nazwa i numer dokumentu:
 - b) data ostatniej aktualizacji:
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia:

.....
(podpis)

data

Objaśnienia:

- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób zawierający 0,1% lub więcej azbestu.
- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następujące klasyfikacje:
 - płyty azbestowo cementowe stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna w tym włókna azbestowo obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie, w tym papier i tektura, podać jakie.
- 6) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz 2010r. Nr 162, poz.1089).
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Załącznik nr 4. „KARTA PRZEKAZANIA ODPADU” (WZÓR)

Wzór na podstawie Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. (Dz. U. 2010 nr 249 poz. 1673)

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		
<i>Nr kart¹</i>	<i>Rok kalendarzowy</i>	
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ²	Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadu ³	Posiadacz odpadu, który przejmuje odpad ⁴
Adres ⁵	Adres ⁶	Adres ⁷
Telefon/fax	Telefon/fax ⁸	Telefon/fax
NR REGON	NR REGON ⁹	NR REGON
Miejsce przeznaczenia odpadów ¹⁰		
Kod odpadu	Rodzaj odpadu	
Data	Masa przekazanych odpadów [Mg] ¹¹	Nr rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ¹²
Potwierdzenie przekazania odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu odbioru ¹³	Potwierdzam przyjęcie odpadu
Data, pieczęć, podpis	Data, pieczęć, podpis	Data, pieczęć, podpis

¹ Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad

² Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu, W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2005 r. Nr 236, poz.2008) lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

³ Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu, W przypadku, gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.

⁴ Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu

⁵ Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu

⁶ W przypadku, gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu, Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu

⁷ Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu

⁸ W przypadku, gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.

⁹ W przypadku, gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.

¹⁰ Adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów

¹¹ Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.

¹² W przypadku, gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu, Dotyczy odpadów niebezpiecznych

¹³ Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.

Załącznik nr 5. **WNIOSEK O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST (WZÓR)**

.....dn.....

WNIOSEK
o dofinansowania realizacji przedsięwzięć związanych z usuwaniem
odpadów niebezpiecznych zawierających azbest
z terenu gminy Stary Targ

1. Wnioskodawca:

(imię i nazwisko właściciela nieruchomości)

2. Adres do korespondencji:

.....

.....

(kod pocztowy, nazwa miejscowości, nr domu, nr telefonu)

3. Lokalizacja planowanych prac:

(adres nieruchomości, gdzie będą przeprowadzone prace)

4. Obręb geodezyjny i numer ewidencyjny działki:

5. Tytuł prawny do nieruchomości:

6. Prace związane z usuwaniem azbestu obejmują (niepotrzebne skreślić):

* budynek mieszkalny,

* budynek gospodarczy,

* inne:

7. Charakterystyka prac – usuwanie azbestu obejmuje demontaż:

.....

.....

8. Przewidywana ilość odpadów zawierających azbest (m² lub kg):

9. Przewidywany termin realizacji prac : od dnia do dnia

Oświadczam, że świadomy odpowiedzialności karnej przewidzianej w art. 233 § 1 i 2 ustawy z dnia 06.06.1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. nr 88 poz. 553) powyższe dane i złożone dokumenty są prawdziwe.

.....

(podpis wnioskodawcy)